

Tilskud
J.nr. NST-4200-00051
Ref. AMM
Den 23. juni 2016

Notat om bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Udkast til bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering har i været i høring hos en kreds af myndigheder, organisationer m.fl. i perioden 18. maj 2016 til 13. juni 2016. Der er modtaget høringssvar fra Dansk Akvakultur, KL, Bæredygtigt Landbrug, Landbrug & Fødevarer, Danmarks Sportsfiskerforbund og Limfjordsrådet.

I dette notat gennemgås indledningsvis en række punkter på tværs af de indkomne høringssvar og herefter gennemgås de enkelte høringssvar. Der er foretaget en enkelt ændring i bekendtgørelsen på baggrund af høringssvarene.

Indledende bemærkninger

På baggrund af de modtagne høringssvar finder Naturstyrelsen anledning til at præcisere forskellen mellem:

- tilskudsadministration og myndighedsbehandling af projekter
- tilskud til projekter og indsatsprogrammer
- kriterier i tilskudsbekendtgørelsen og virkemiddelkatalog (valg af virkemidler/indsatser) og
- tilskud til projekter og tilskud til udgifter til erstatning

Tilskud og myndighedsbehandling

Der er en vigtig skillelinje mellem tilskud til et projekt og myndighedsbehandlingen af et projekt. Et tilsagn om tilskud til gennemførelse af et projekt vedrørende vandløbsrestaurering betyder, at der reserveres et beløb, som kommer til udbetaling, hvis projektet opnår de nødvendige myndighedsgodkendelser og -tilladelser, og hvis det herefter rent faktisk gennemføres. Et tilsagn om tilskud er således *ikke* en tilladelse til at gennemføre projektet. Ved den konkrete gennemførelse af et projekt skal al relevant lovgivning overholdes og alle relevante myndighedstilladelser indhentes. Det er projektejerens – dvs. kommunens – ansvar, at dette sker. Hvilken lovgivning, der er relevant afhænger af den konkrete sag, men vandløbsrestaureringsprojekter vil altid skulle myndighedsbehandles i henhold til vandløbsloven. Herudover kan *eksempelvis* naturbeskyttelsesloven (f.eks. § 3-reglerne, beskyttelseslinjereglerne og Natura 2000-reglerne), skovloven og VVM-reglerne være relevante i forbindelse med myndighedsbehandling.

Tilskud og indsatsprogrammer

Kriteriebekendtgørelsen fastlægger *ikke*, hvilke vandløbsrestaureringer, der skal gennemføres, og der kan søges om tilskud til. Det sker i bekendtgørelse om indsatsprogrammer, som udarbejdes i tilknytning til vandområdeplanerne 2015-2021, og udstedes med hjemmel i lov om vandplanlægning. Efter bekendtgørelsen om indsatsprogrammer kan kommunerne anmode om, at der gennemføres

andre foranstaltninger (virkemidler), end dem, der fremgår af indsatsprogrambekendtgørelsen, eller om at undlade at gennemføre foranstaltninger, fordi de ikke har den forventede forbedrende effekt eller fordi gennemførelsen ikke vil være omkostningseffektiv. Naturstyrelsens godkendelse af, at der kan anvendes andre virkemidler, vil blive tilrettelagt, så den kan ske administrativt enkelt i forbindelse med gennemførelsen af indsatserne.

Kriterier og virkemiddelkatalog

En tilskudsordning skal altid indeholde kriterier for tilskud (tildelingskriterier) og prioriteringskriterier. Kriterierne har den funktion, at de synliggør grundlaget for den faglige vurdering og prioritering af ansøgte projekter og sikrer at ansøgninger om samme type restaurering behandles ens. De skal endvidere være fagligt relevante og så konkrete som muligt (dvs. let konstaterbare) i forbindelse med behandlingen af tilskudsansøgningen.

De vandløbsrestaureringer, der kan søges tilskud til (jf. bekendtgørelsens § 2), er baseret på Virkemiddelkataloget¹. Virkemiddelkataloget indeholder en oversigt over virkemidler, DCE og DTU Aqua har vurderet vil kunne medvirke til at opfylde miljømålene, hvis de anvendes korrekt, afhængig af de lokale forhold i de enkelte vandløb. Kataloget er udarbejdet i en proces i Vandløbsforum med deltagelse af erhvervsorganisationer og de grønne organisationer.

Kriteriebekendtgørelsen skal ikke 'designer' projekterne, alene fastsætte kriterier, der underbygger, at de kommunale projekter vil kunne have en tilstrækkelig kvalitet i forhold til formålet, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2. Ved udformningen af kriterierne for vurdering af de enkelte restaureringstyper er der tilstræbt en så klar og éntydig udformning som mulig, bl.a. af hensyn til en efterfølgende kontrol/EU-revision.

De virkemidler, som er omfattet af bekendtgørelsen er alene de virkemidler, som medfinansieres via Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet. De resterende virkemidler: genslyngning i kombination med afværgeforanstaltninger, etablering af miniådale med genslyngning, dobbeltprofil, restaurering af hele ådale og åbning af rørlagte strækninger med efterfølgende etablering af miniådale med genslyngning – ydes ikke tilskud under Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet, og der vil komme særskilt udmelding om disse virkemidler.

Tilskud til udgifter til erstatning

Tilskud til udgifter til erstatning kan ikke medfinansieres fra Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet. Derfor kan der søges tilskud til udgifter til erstatning fra en særskilt ordning, finansieret med rent nationale midler. De to ordninger (projektordningen og ordningen om tilskud til udgifter til erstatning) skal holdes administrativt adskilte, da en udgiftspost, der ydes tilskud med nationale midler, ikke kan indgå i sagsbehandlingen af projekter, der medfinansieres af EU-midler. Ansøgninger om tilskud til erstatning vil blive behandlet på baggrund af en opdateret Vejledning om tilskud til udgifter vedr. erstatning i forbindelse med vandløbsrestaurering. Der tages ved behandlingen af ansøgninger om tilskud til udgifter til erstatning stilling til, om der kan gives tilskud til en udgift af den ansøgte størrelse. Ansøgninger om tilskud til udgifter til erstatning omfatter typisk erstatning for forringet afvanding, for arealafståelse, afgrødetab og markskader. Vejledningen om tilskud til udgifter vedr. erstatning vil i forbindelse med førstkomende ansøgningsrunde blive opdateret baggrund af den nye kriteriebekendtgørelse (de nye virkemidler og referenceværdier for omkostningseffektivitet).

Dansk Akvakultur

---

¹ Virkemidler til forbedring af de fysiske forhold i vandløb (DCE, 2014)

Dansk Akvakultur indleder med at konstatere, at kriteriebekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning, og at den dermed ikke vil angå regulering af vandforsyning.

Dansk Akvakultur peger herudover på, at kriteriet i § 5, stk. 1, nr. 9, 2. punktum (om dimensionering af omløbsstryg) kan være i strid med vandforsyningsloven.

Naturstyrelsens bemærkninger

Det er *ikke* korrekt, at bekendtgørelsen har hjemmel i lov om vandplanlægning. Den har hjemmel i vandløbslovens § 37, stk. 2 og stk. 5 (tilskudshjemler). Bekendtgørelsen om indsatsprogrammer, som indeholder de indsatser, som kommunerne skal gennemføre, er udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning. Det er korrekt, at bekendtgørelsen ikke angår regulering af vandforsyning. Bekendtgørelsen regulerer alene tilskudsgivning og erstatter ikke den myndighedsbehandling, som gennemførelsen af et konkret projekt forudsætter, jf. afsnittet herom ovenfor.

Naturstyrelsen har med det nævnte kriterie i § 5, stk. 1, nr. 9, 2. punktum (om dimensionering af omløbsstryg) taget udgangspunkt i, at det generelt gælder, at jo større andel af vandet, der ledes bort fra vandløbet, des vanskeligere er det at opretholde kontinuitet og en god fiskebestand i vandløbet og vandsystemet som helhed. Omvendt kan det forventes, at en større andel af fiskene passerer forbi et vandindtag, hvis dette mindskes og den naturlige variation i vandløbets vandføring bibeholdes i vandløbet eller stryget. Det gælder både nedstrøms- og opstrøms vandrende fisk. Hvis forudsætningerne for at opfylde kriteriet ikke er til stede i relevante restaureringsprojekter, vil projektet ikke kunne opnå tilskud. Naturstyrelsen har besluttet at fastholde bestemmelsen.

Kriteriet i § 5, stk. 1, nr. 9, 2. punktum ændrer ikke gældende lovbestemmelser, herunder i vandforsyningsloven. Kriteriet gælder alene for tilskudsadministrationen og kan ikke lægges til grund ved administration af anden lovgivning. Dette vil blive præciseret i vejledningen til tilskudsordningen.

KL

KL har bemærkninger til bestemmelsen om, at ansøgninger om tilskud til forundersøgelser prioriteres efter bedste omkostningseffektivitet og forud for ansøgninger om tilskud til gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojekter. KL anbefaler, at forundersøgelser af store projekter prioriteres først, da disse kan tage flere år at gennemføre, og at 'små men vigtige' spærringer skal kunne fjernes uden at der kræves forundersøgelse.

KL ønsker herudover, at kommunerne får mulighed for at vælge det/de mest egnede virkemidler på de enkelte strækninger, efter at forundersøgelsen er gennemført.

Naturstyrelsens bemærkninger

Det bemærkes indledningsvis, at der ikke er noget krav om gennemførelse af en forundersøgelse, så antagelsen om, at en prioritering af forundersøgelser forud for gennemførelser vil kunne 'bremse' fjernelse af 'små men vigtige' spærringer/restaureringer, som ikke kræver en særskilt forundersøgelse, er ikke korrekt. Ved ansøgning om tilskud til gennemførelse, uden at der forud er givet tilskud til en forundersøgelse, skal alle nødvendige oplysninger for gennemførelsen kunne gives i ansøgningsskemaet eller i bilag. Dette fremgår af vejledningen om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Vandløbsrestaureringsvirkemidler for den enkelte vandløbsforekomst fastlægges i bekendtgørelse om indsatsprogrammer på baggrund af kommuner og vandråds forslag til indsatsprogram for vandområdeplanerne 2015-2021. Muligheden for at vælge de mest egnede virkemidler, som KL

efterspørger, vil indgå i indsatsprogrambekendtgørelsen, såfremt de alternative virkemidler er mindst lige så miljø- og omkostningseffektive som de fastlagte, jf. det indledende afsnit herom.

Bæredygtigt Landbrug

Bæredygtigt Landbrug mener, at de tilskudsberettigede restaureringer, jf. bekendtgørelsens § 2, i mange tilfælde vil medføre forøget vandstand i vandløbene, som igen vil betyde forsumpning af landbrugsarealer. BL mener også, at det vil virke stik imod hensigten, når der udstedes tilskudsbekendtgørelser, der giver kommunerne et økonomisk incitament til at forøge vandstanden i vandløb i strid med vandløbslovens formål.

BL peger videre på, at der er behov for at klimasikre vandløb igennem fastlæggelse af et 'serviceniveau for fravær af oversvømmelse i de danske marker' og at erstatning til lodsejere i medfør af vandløbslovens § 37, stk. 4 bør medregnes i omkostningseffektiviteten. Selv en lille ændring af vandstanden har stor betydning for de omkringliggende drænedes arealer.

BL konstaterer, at høringsnotater for tidligere versioner af bekendtgørelsen ikke har været offentliggjort på Høringsportalen og beder om at dette sker og herudover fremsendes til BL.

BL er enig i, at træplantning er et godt virkemiddel til begrænsning af grødevæksten, hvis træerne placeres fornuftige steder og ikke medfører forringelse af vandføringsevnen. BL er dog uenig i, at træerne skal plantes under kronekanten.

BL finder, at kriteriebekendtgørelsen bør have en klagebestemmelse, at konstruktionen med to bekendtgørelser er bizar, og at lodsejerne bør være klageberettigede i forhold til afgørelser vedr. tilskud. BL peger i den forbindelse på Aarhuskonventionen.

Naturstyrelsens bemærkninger

Fastlæggelsen af, hvilke vandløbsrestaureringer, der skal gennemføres og hvor, sker i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer i tilknytning til vandområdeplanerne 2015-2021, jf. det indledende afsnit herom. Vandløbsindsatsen er grundlæggende fastlagt på baggrund af forslag til indsatsprogram fra kommuner og vandråd. De vandløbsrestaureringstyper, der er nævnt i bekendtgørelsens § 2, indgik i virkemiddelkataloget til brug for kommunernes og vandrådernes forslag til indsatsprogram, og blev forud herfor behandlet i Vandløbsforum. Ifølge indsatsprogrambekendtgørelsen vil kommunerne være forpligtede til at gennemføre de fastlagte indsatser. I forlængelse heraf er der på finansloven og i Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet afsat midler til tilskud til kommunerne til at gennemføre de fastlagte indsatser.

Tilskud til vandløbsrestaurering er således ikke et 'økonomisk incitament', men en finansiering af kommunernes projektomkostninger forbundet med forpligtelsen til at gennemføre den fastlagte vandløbsrestaurering på en omkostningseffektiv måde. Bekendtgørelsen har hjemmel i vandløbslovens § 37, som vedrører vandløbsrestaurering. Bekendtgørelsen regulerer tilskud og ikke afvanding. Konsekvenserne af et vandløbsrestaureringsprojekt, herunder for afvandingen, indgår i forundersøgelsen og hvis projektet som følge af ringere afvanding medfører tab for lodsejeren, har lodsejeren krav på erstatning.

Vurdering af afvandingsmæssige forhold sker i forbindelse med myndighedsbehandlingen af de enkelte projekter. I henhold til bekendtgørelse nr. 1780 af 16. december 2015 om vandløbsregulering og -restaurering skal kommunen i forslag til vandløbsrestaureringsprojekter (bl.a.) redegøre for 'de afstrømningsmæssige og afvandingsmæssige konsekvenser'.

Tilskud til vandløbsrestaurering med henblik på at sikre opnåelse af de fastsatte miljømål i medfør af bekendtgørelse om indsatsprogrammer er i fuld overensstemmelse med vandløbslovens formålsbestemmelse. Heraf fremgår, at det skal tilstræbes at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, men at det skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning. Før kommunerne kan gennemføre de konkrete indsatser, skal der træffes afgørelse efter gældende lovgivning, herunder vandløbsloven, hvor der skal ske en afvejning mellem hensyn til afvandingen og hensyn til de miljømæssige forhold.

Med hensyn til træplantning bemærker Naturstyrelsen, at vandløbsrestaurering handler om forbedring af de fysiske forhold i og omkring et vandløb. Træplantning i denne forbindelse skal bidrage til at stabilisere brinkerne og skabe variation i vandløbet. Bestemmelsen fastholdes.

Med hensyn til erstatning henvises til afsnittet i indledningen om tilskud til udgifter til erstatning. BL nævner i tilknytning hertil, at der savnes en miljøvurdering af risikoen for fosformobilisering ved vandstandshævning. NST skal bemærke, at vurdering af et projekts effekter og konsekvenser afdækkes i forbindelse med forundersøgelse af projekter, herunder også – hvor det er relevant – en vurdering af risiko for fosformobilisering og afledte effekter heraf.

Med hensyn til konstruktionen af tilskudsordningen, bemærkes følgende: Tilskudsordningen er konstrueret således, at kommunerne er projektansvarlige og søger om tilskud til vandløbsrestaureringsprojekter, at Naturstyrelsen er ansvarlig for den vandløbsfaglige vurdering af de ansøgte projekter i forhold til kriteriebekendtgørelsen og for den samlede bevilling, og at NaturErhvervstyrelsen er ansvarlig for den formelle afgørelse vedr. tilsagn om tilskud eller afslag, for legalitetskontrol i forhold til EU-regler og for hjemtagning af EU-medfinansiering. Denne arbejdsdeling har fungeret siden 2010, hvor tilskudsordningen til kommunale vådområdeprojekter blev iværksat, og den er velkendt og indarbejdet i forhold til ansøgerkredsen, som er kommunerne.

Til ønsket om, at kriteriebekendtgørelsen skal have en klagebestemmelse bemærkes, at et tilsagn om tilskud ikke er en tilladelse til at gennemføre et projekt (jf. afsnittet i indledningen). Det er en reservation af økonomiske midler, der kommer til udbetaling, hvis projektet opnår de nødvendige myndighedstilladelser og rent faktisk gennemføres. Ansøgeren, dvs. kommunen, kan påklage en afgørelse vedr. tilskud. Det, der kan påklages, er NaturErhvervstyrelsens afgørelse om at reservere midler til et projekt, typisk en afgørelse om afslag (herunder også spørgsmål omfattet af Naturstyrelsens indstilling) – ikke en afgørelse om projektets gennemførelse. Gennemførelsen af et vandløbsrestaureringsprojekt vil altid forudsætte en myndighedsafgørelse efter vandløbsloven, der kan påklages efter reglerne i denne lov. Gennemførelsen af et projekt kan også være omfattet af andre regler med klageadgang, eksempelvis naturbeskyttelseslovens § 3. Hvis en myndighedsgodkendelse bliver omgjort af klagemyndigheden, trækkes tilsagn om tilskud tilbage. Tilskudsordningen ændrer med andre ord ikke gældende regler om klageadgang, herunder berørte lodsejeres klageadgang efter vandløbsloven og anden lovgivning.

Landbrug & Fødevarer

L&F har en række overordnede bemærkninger til bekendtgørelsesudkastet og en række specifikke kommentarer til bestemmelser og bilag.

Overordnet mener L&F, at vandløbsrestaurering skal kunne 'bestå en indledende test', der går på, om projektet er relevant og vil føre til opfyldelse af miljømålsætningen for alle 'biologiske kvalitetselementer'. Virkemidler, der ønskes anvendt, skal kunne føre til målopfyldelse uden senere supplement.

Overordnet mener L&F videre, at det altid skal tilstræbes at anvende virkemidler uden negative konsekvenser på afvandingen, subsidiært skal der gennemføres afværgeforanstaltninger. L&F ønsker dette indført som et selvstændigt kriterie. Lodsejerinddragelsen skal ske så tidligt som muligt og 'ikke først, når streger et slået og beregninger udført' og projekterne bør udarbejdes 'med en vis fleksibilitet', hvilket også bør fremgå af bekendtgørelsen.

L&F spørger til baggrunden for 'afskæringsværdien' 1,5 i forhold til omkostningseffektiviteten og peger på, at nogle kommuner søger igen og igen til projekter, der allerede er blevet afvist. Det bør derfor tydeliggøres, at når et projekt er afvist, betyder det som udgangspunkt, at indsatsen udgår.

Naturstyrelsens bemærkninger

Naturstyrelsen skal pege på, at indsatserne er udvalgt og virkemidlerne 'fordelt' i de enkelte vandløb i en lokal proces med deltagelse af kommuner og lokale vandråd med lokalt kendskab til de enkelte vandløb. Denne proces har dannet grundlag for fastlæggelsen af indsatserne i indsatsprogrambekendtgørelsen. Indsatsprogrammet rummer derfor de foranstaltninger, som kommuner og vandråd har vurderet nødvendige for at opnå miljømålet for de enkelte vandløbsforekomster.

Hertil kommer, at projektet også 'testes' i forbindelse med forundersøgelsen, hvor indhold og konsekvenser bliver nærmere undersøgt og udredt. En forundersøgelse kan godt konkludere, at et projekt ikke har den forventede effekt eller ikke kan gennemføres omkostningseffektivt og så kan det ikke få tilskud til gennemførelse. En ansøgning om tilskud til gennemførelse af et projekt, der ikke er omkostningseffektivt eller ikke har den forventede effekt, vil blive indstillet til afslag. I begge tilfælde vil kommunen kunne undlade at gennemføre indsatsen. Naturstyrelsen vil dog efter bekendtgørelsen om indsatsprogrammer efter en konkret vurdering kunne træffe afgørelse om, at kommunalbestyrelsen i det konkrete tilfælde skal gennemføre andre foranstaltninger i planperioden 2015-2021 med henblik på at opfylde miljømålet for det berørte overfladevandområde

I forhold til at sikre målopfyldelse fremgår det af bekendtgørelsens § 1 stk. 2, at formålet med projekterne netop er at sikre de fastlagte miljømål. Med hensyn til målopfyldelse 'uden senere supplement' bemærkes, at der ikke kan gives tilskud til samme projekt flere gange.

L&F foreslår, at der indføres et kriterie, hvorefter det skal 'tilstræbes at anvende virkemidler uden negative konsekvenser på afvandingen'. Naturstyrelsen skal bemærke, at der i tilskudsadministrationen ikke tages stilling til valg af virkemiddel – det fremgår af indsatsprogrambekendtgørelsen - men til et konkret projekt, der skal forundersøges eller gennemføres. Et projekts konsekvenser for afvandingen indgår i kommunernes myndighedsbehandling.

Naturstyrelsen er enig i, at lodsejerinddragelsen bør ske så tidligt som muligt, og at lodsejernes idéer og ønsker bør inddrages i det omfang, de er relevante i forbindelse med gennemførelsen af restaureringen og en omkostningseffektiv realisering af formålene hermed. Dette vil blive understreget i vejledningen. Naturstyrelsen har i februar 2016 anbefalet kommunerne, at de som hidtil altid først forsøger at gennemføre indsatser ved frivillig aftale. På den anden side er kommunerne forpligtet til at gennemføre vandløbsrestaureringsindsatserne, også selv om lodsejerne ikke vil deltage eller medvirke på frivillig basis.

Med hensyn til det økonomiske afskæringskriterie bemærkes, at fastsættelsen af niveauet for omkostningseffektivitet er sket på grundlag af priserne i virkemiddelkataloget og kommunernes indmeldinger via vandrådene. Referenceværdierne er udtryk for gennemsnitsomkostninger. Der vil

således være projekter, der koster mere henholdsvis mindre end gennemsnittet. Da de forventede gennemsnitspriser er justeret i lyset af de hidtidig erfaringer med vandløbsrestaureringsindsatsen, har Naturstyrelsen valgt, at afskæringskriteriet skal være 1,5 gange referenceværdien og ikke som i den gældende bekendtgørelse 5 gange referenceværdien.

Med hensyn til genansøgning bemærkes, at hvis et projekt har fået afslag på grund af manglende omkostningseffektivitet, vil kommunen skulle vurdere, hvorvidt den kan ændre projektet (gøre det billigere) og søge igen i en følgende ansøgningsrunde. En kommune vil ikke blive fritaget for forpligtelsen til at gennemføre et projekt, der har fået afslag på grund af manglende omkostningseffektivitet, uden at det er afprøvet, om projektet kan ændres, så det kan gennemføres omkostningseffektivt. Hvis et projekt har fået afslag på baggrund af en prioritering (dvs. hvis der ikke var midler nok til alle omkostningseffektive projekter inden for den økonomiske ramme i en ansøgningsrunde), kan det også genansøges i en senere ansøgningsrunde. Et mindre antal projekter er genansøgt 1 gang, men Naturstyrelsen har ikke kendskab til projekter, der er genansøgt mere end 1 gang.

Naturstyrelsens bemærkninger til L&F's kommentarer til de enkelte bestemmelser

I § 5, stk. 2, nr. 3), som er kriteriet for virkemidlerne 'udlægning af groft materiale' og 'hævning af vandløbsbund', er bl.a. nævnt 'større sten'. L&F ønsker 'større' slettet. Ønsket imødekommes.

I § 5, stk. 2, nr. 5, 6, 8 og 9 fastsættes, at brinkanlæg ikke må være stejlere en 1:1,5 (svarer til nuværende bekendtgørelse). L&F peger på, at almindeligvis anvendes anlæg på 1:1, der vil medføre et mindre arealforbrug. Naturstyrelsen bemærker, at kriteriet er en videreførelse af det gældende kriterie. Ved et anlæg på 1:1,5 er der større stabilitet og større sikring mod nedstyrtning af brinker. Kriteriet har ikke givet anledning til problemer. Kriteriet kan fraviges og Naturstyrelsen har accepteret fravigelser, der har været begrundet i naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold.

I § 5, stk. 2, nr. 7 fastsættes, at ved etablering af træer langs vandløb skal træerne plantes under kronekanten på brinken. L&F ønsker kriteriet ændret til, at træerne skal plantes langs vandløbet og henviser i den forbindelse til vandløbslovens § 34. Naturstyrelsen skal bemærke, at vandløbslovens § 34 gælder for vandløbsvedligeholdelse. I forbindelse med vandløbsrestaurering, som handler om at forbedre de fysiske forhold i et vandløb, er vandløbsloven ikke til hinder for plantning af træer under kronekanten. Træplantning skal bidrage til at stabilere brinkerne og skabe variation i vandløbet. Bestemmelsen fastholdes.

I § 5, stk. 2, nr. 9 fastsættes kriterier for fjernelse af spærringer, herunder for omløbsstryg. Kriteriet tager udgangspunkt i at det fremgår af materiale² fra DTU Aqua, at det generelt gælder, at jo større andel af vandet, der ledes bort fra vandløbet, des vanskeligere er det at opretholde kontinuitet og en god fiskebestand i vandløbet og vandsystemet som helhed. Omvendt kan det forventes, at en større andel af fiskene passerer forbi et vandindtag, hvis dette mindskes og den naturlige variation i vandløbets vandføring bibeholdes i vandløbet eller stryget. Det gælder både nedstrøms- og opstrøms vandrende fisk.

L&F ønsker en høring om bilaget med de vejledende referenceværdier, før det fastlægges og inden de efterfølgende justeres. Naturstyrelsen skal bemærke, at referenceværdierne er beregnet på baggrund af priserne i virkemiddelkataloget og erfaringer fra ansøgningsrunderne i 2012-2016. Da det er vigtigt, at bekendtgørelsen udstedes i god tid inden ansøgningsrunden, der starter den 1. august, vil bilaget ikke

---

² Kan findes på: www.fiskepleje.dk/Vandloeb/restaurering/fri_passage

blive sendt i høring på nuværende tidspunkt. Styrelsen vil invitere L&F til en gennemgang af bilaget og baggrunden for referenceværdierne. Hvis der bliver behov for en justering af de vejledende referenceværdier, vil Naturstyrelsen sende bilaget i høring, inden referenceværdierne ændres.

Danmarks Sportsfiskerforbund

Danmarks Sportsfiskerforbund ønsker at DTU AQUA inddrages i vurderingen af ansøgningerne og finder, at fisk ikke tilgodeses i nødvendigt omfang. DS mener endvidere, at en række af kriterierne ikke stemmer overens med den fiskerifaglige bedste viden (kriterier om fald i vandløb) og at kriteriet om fjernelse af spærringer ikke i tilstrækkelig grad tager det nødvendige hensyn til fiskene i vandløbene. Herudover er DS utilfredse med, at der i forbindelse med prioriteringen tages hensyn til dambrug.

Naturstyrelsens bemærkninger

Der vil ikke ske rutinemæssig inddragelse af DTU AQUA eller andre eksterne eksperter i behandlingen af de enkelte ansøgninger. Naturstyrelsen har den nødvendige ekspertise til at foretage den faglige vurdering af ansøgningerne, men søger ekstern rådgivning, hvis der skulle opstå et specifikt behov herfor. Kommunerne har også mulighed for ved planlægningen af vandløbsrestaureringsprojekterne at søge råd og vejledning hos eksterne eksperter efter behov, herunder også hos DTU AQUA. DTU AQUA har endvidere været med til at vurdere de enkelte virkemidler, der medvirker til at opfylde miljømålene. Til Sportsfiskerforbundets bemærkning om, at fisk ikke tilgodeses i nødvendigt omfang bemærkes, at der i perioden 2013-2016 er givet tilskud til fjernelse af ca. 550 spærringer, 32 km rørlægning og restaurering med gydegrus og sten på ca. 180 km vandløb.

Med hensyn til kriterierne om 'fald i vandløb' bemærkes, at kriterierne skal 'favne' mange indsatser og at de derfor er formuleret, så de rummer fleksibilitet. Store fald er ikke et mål i sig selv, men kan være nødvendige, hvis en konkret sag også skal varetage andre hensyn end det rent vandløbs- og fiskerifaglige hensyn, eksempelvis landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske hensyn. Dette gælder også ved etablering af omløbsstryg. En afvejning af forskellige hensyn i forbindelse med fjernelse af spærringer kan i disse sager føre til, at den optimale løsning for fiskene må vige for den næstbedste løsning. Et omløbsstryg sikrer bedre passage for fisk end 'fortsat spærring', hvis det er alternativet.

Med hensyn til DS' bemærkninger til prioriteringsbestemmelsen, bemærkes, at bestemmelsen afspejler, at Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet også rummer hensyn til akvakulturanlæg og Naturstyrelsen finder, at bestemmelsen er udtryk for en afbalancering af relevante hensyn. Det bemærkes dog, at 2 kriterier vedr. natur/fisk tilsammen vægter 40 %. Prioriteringskriterierne er de samme som i den gældende kriteriebekendtgørelse.

Limfjordsrådet

Limfjordsrådet peger på, at kommunerne i 1. vandplanperiode har oplevet problemer med de helt store og vigtige vandløbsprojekter, som er essentielle for, at flere af de værdifulde vandløb kan opnå målopfyldelse. Limfjordsrådet opfordrer til, at sådanne kommunale vandløbsprojekter, der ikke kan finansieres med det nuværende regelsæt, løftes i en målrettet indsats i 2. vandplanperiode med en særskilt støtteordning. Limfjordsrådet har vedlagt et katalog over større vandløbsprojekter, der illustrerer behovet for en særskilt støtteordning og opfordrer til, at ikke-gennemførte vandløbsindsatser fra første vandplanperiode, hvor det giver mening, overføres til vandområdeplanerne 2015-2021.

Naturstyrelsens bemærkninger

Naturstyrelsen kvitterer for kataloget over større vandløbsprojekter. Styrelsen er opmærksom på, at visse større projekter forventeligt ikke vil kunne leve op til kriteriet om omkostningseffektivitet. Der er dog i første planperiode gennemført store projekter, hvis de har været omkostningseffektive.

En række indsatser fra 1. vandplanperiode vil blive videreført i 2. vandplanperiode, jf. bekendtgørelsen om indsatsprogrammer, der forventes at træde i kraft medio 2016.